

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2007 vp

Hallituksen esitys laeiksi joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain 1 ja 2 §:n sekä Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä lokakuuta 2007 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain 1 ja 2 §:n sekä Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 98/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Pekka Kouhia, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Erik Strömberg, valtiovarainministeriö

- erityisasiantuntija Veli-Pekka Hautamäki, oikeusministeriö
- henkilöstöpäällikkö Petri Lumijärvi, Rautatievirasto
- hallintoyksikön päällikkö Terhi Wainio-Biese, YTV Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta
- varatoimitusjohtaja Veikko Vaikkinen, VR-Yhtymä
- työmarkkinalakimies Antti Hakala, Kunnallinen työmarkkinalaitos
- suunnittelujohtaja Jari Sokka, Kuntien eläkevakuutus
- yhteiskuntasuhteiden koordinaattori Päivi Järvinen, Palkansaaajajärjestö Pardia ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Rautatieläisten Liitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annettua lakia sekä Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta annettua lakia.

Junaliikenteen tarkastusmaksujen perintää hoitavat virkamiehet ehdotetaan siirrettäviksi Rautatievirastosta Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan viranhaltijoiksi. Muutos tehostaisi matkalippujen tarkastusta.

Joukkoliikenteen tarkastusmaksujen periminen ei kuulu Rautatieviraston ydintoimintoihin. Valtion virastot tai laitokset eivät muutoinkaan huolehdi matkalippujen tarkastuksesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esityksen tarkoituksena on toteuttaa hallituksen tuottavuuden toimenpideohjelman.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2008 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Lain nimike. Lakiteknisistä syistä valiokunta ehdottaa muutettavaksi joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annettua lakia hallituksen esityksessä ehdotettua laajemmin. Tämän johdosta valiokunta ehdottaa myös poistettavaksi lain nimikkeestä viittauksen lain 1 ja 2 §:ään.

Johtolause. Johtolauseessa mainittujen pykälien lisäksi valiokunta esittää muutettaviksi joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain 6 §:n 1, 2 ja 4 momenttia, 6 a §:ää, 7 §:ää, 13 §:n 1 ja 3 momenttia sekä 13 a §:n 1 momenttia, sellaisina kuin ne ovat laissa 448/2006. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset johtolauseen muotoiluun.

6, 6 a, 7, 13 ja 13 a §. Lainmuutoksen myötä lakia ei enää sovelleta Rautatievirastoon, minkä johdosta sana viranomainen on tarpeeton ja

mahdollisesti harhaanjohtava. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa poistettavaksi joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetusta laista viittaukset viranomaiseen. Valiokunta ehdottaa myös tästä johtuvat vähäiset kielelliset tarkistukset mainittuihin pykäliin. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälien muotoiluihin.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Hallituksen esityksen siirtymäsäännöksen mukaan Rautatieviraston palveluksessa olevat junaliikenteen tarkastusmaksujen perintää hoitavissa tehtävissä olevat virkamiehet siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan viranhaltijoiksi aikaisempaa vastaavaan tehtävään, jos he eivät ole vastustaneet siirtoa viimeistään kahta kuukautta ennen siirtymistä. Jotta lainmuutoksen vahvistamisen ja siirtymäsäännöksessä mainitun määräajan umpeen kulumisen väliin jäisi riittävä harkinta-aika, määräaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi kahdesta kuukaudesta yhteen kuukauteen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutattomana ja

*että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (**Valiokunnan muutosehdotukset**).*

*Valiokunnan muutosehdotukset***1.****Laki****joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain (*poist.*) muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan joukkoliikenteen tarkastusmaksusta 11 päivänä toukokuuta 1979 annetun lain (469/1979) 1 §:n 1 momentti, 2 §, 6 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 6 a §, 7 §, 13 §:n 1 ja 3 momentti sekä 13 a §:n 1 momentti sellaisina kuin ne ovat laissa 448/2006, seuraavasti:

1 ja 2 §
 (Kuten HE)

6 § (*Uusi*)

Matkalippujen tarkastajat

Matkalippujen tarkastajan hyväksyy tehtävänsä se poliisilaitos, jonka toimialueeseen tarkastusmaksun perimisoikeuden saanut kunta kuuluu taikka jonka toimialueella 1 §:n 1 momentissa mainitun muun julkisyhteisön kotipaikka on (*poist.*).

Tarkastajaksi hyväksytään tarkastusmaksun perimisoikeuden saaneen julkisyhteisön (*poist.*) palveluksessa virkasuhteessa oleva henkilö, joka:

- 1) on täyttänyt 18 vuotta;
- 2) on suorittanut hyväksytysti liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella tarkemmin säädetyn koulutuksen, joka sisältää ainakin perehdyttämisen asianomaiseen joukkoliikenteeseen ja sen maksujärjestelmään, joukkoliikenteen tarkastusmaksua koskeviin säännöksiin ja määräyksiin sekä tarkastajan tehtäviin ja niiden toteuttamisessa tarvittaviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin ja niihin liittyvään vastuuseen; sekä
- 3) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja joka on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva.

Tarkastaja on tehtävässään poliisin valvonnan alainen. Jos tarkastaja toimii velvollisuksiensa vastaisesti tai osoittautuu muutoin tehtävään sopimattomaksi, poliisi voi peruuttaa tar-

kastajan hyväksymisen tai, jos peruuttaminen olisi oloihin nähden kohtuutonta, antaa hänelle varoituksen. Hyväksyminen on peruutettava, jos tarkastaja tai hänen työnantajansa sitä pyytää tai tarkastajan virkasuhde päättyy taikka julkisyhteisön (*poist.*) oikeus tarkastusmaksun perimiseen peruutetaan. Jos hyväksyminen peruutetaan, tarkastajan on luovutettava tarkastuspassinsa poliisille.

6 a § (*Uusi*)

Tarkastuksessa apuna olevat järjestyksenvalvojat

Matkalipun tarkastuksessa voi olla apuna tarkastusmaksun perimisoikeuden saaneen julkisyhteisön (*poist.*) toimeksiannosta järjestyksenvalvoja, joka on järjestyslain (612/2003) mukaisesti asetettu liikenneasemalle tai joukkoliikenteen kulkuneuvon ylläpitämään järjestystä ja turvallisuutta. Järjestyksenvalvojan tulee olla suorittanut hyväksytysti soveltuvin osin 6 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun koulutuksen.

Tarkastusmaksun perimisoikeuden saanut julkisyhteisö (*poist.*) ja järjestyksenvalvojan työnantaja sopivat matkalipun tarkastuksessa avustavien järjestyksenvalvojen tehtävien suorittamisesta.

Tarkastusmaksun perimisoikeuden saaneen julkisyhteisön (*poist.*) on pidettävä luetteloa järjestyksenvalvojista, joille se on antanut toimeksiannon avustaa matkalippujen tarkastuksessa. Mitä 6 §:n 3 momentissa säädetään tarkas-

tusspassista, sovelletaan myös tarkastuksessa apuna olevaan järjestyksenvalvojaan.

Tarkastusmaksun perimisoikeuden saaneen julkisyhteisön (*poist.*) on peruutettava tarkastuksessa apuna olevan järjestyksenvalvojan toimeksianto, jos tämä toimii velvollisuksiensa vastaisesti tai osoittautuu tehtävään muutoin sopimattomaksi taikka jos toimeksiantajan oikeus tarkastusmaksun perimiseen peruutetaan. Jos toimeksianto peruutetaan, järjestyksenvalvojan on luovutettava tarkastusspassinsa poliisille.

7 § (*Uusi*)

Tarkastusmaksun perimisoikeuden peruuttaminen

Liikenne- ja viestintäministeriön on peruutettava julkisyhteisön (*poist.*) oikeus tarkastusmaksun perimiseen, jos:

- 1) julkisyhteisö (*poist.*) sitä pyytää; tai
- 2) tarkastustoiminta on lopetettu.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi peruuttaa julkisyhteisön (*poist.*) oikeuden tarkastusmaksun perimiseen, jos:

1) julkisyhteisö (*poist.*) on toiminut olennaisesti vastoin tätä lakia tai sennojaalla annettuja säännöksiä;

2) julkisyhteisö (*poist.*) on toiminut olennaisesti vastoin oikeuden myöntämistä koskevaan päätökseen liitettyjä keskeisiä ehtoja; taikka

3) tarkastusmaksutoiminnassa on ilmennyt muita vakavia epäkohtia eikä julkisyhteisö (*poist.*) ole ryhtynyt välittömästi toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi niistä tiedon saatuaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarkastusmaksun perimisoikeuden peruuttamisen sijasta antaa perimisoikeuden saaneelle julkisyhteisölle (*poist.*) huomautuksen, jos perimisoikeuden peruuttaminen olisi tarkastusmaksujärjestelmän tarkoitus ja tavoitteet huomioon ottaen kohtuutonta tai jos epäkohdat on jo korjattu.

13 § (*Uusi*)

Muutoksenhaku tarkastusmaksua koskevaan päätökseen

Matkustaja, jolle on määrätty tarkastusmaksu, saa vaatia tarkastajan päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa tarkastusmaksun määräämisestä tarkastusmaksun perimiseen oikeutetun julkisyhteisön (*poist.*) tähän tehtävään määräämältä toimielimeltä tai virkamieheltä. Tarkastusmaksun määräämistä koskevaan tarkastajan päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä tarkastusmaksun perimisoikeuden saanut kunta on taikka jossa 1 §:n 1 momentissa mainitun muun julkisyhteisön kotipaikka on (*poist.*). Jos hallinto-oikeus valituksen johdosta poistaa tarkastusmaksun, jäljennös päätöksestä on lähetettävä asianomaiselle julkisyhteisölle (*poist.*) maksun palauttamista varten.

13 a § (*Uusi*)

Muutoksenhaku muuhun päätökseen

Tässä laissa tarkoitettuun poliisin tai tarkastusmaksuoikeuden saaneen julkisyhteisön (*poist.*) päätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Oikaisua 6 §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen vaaditaan kirjallisesti poliisilta. Oikaisua julkisyhteisön tai viranomaisen 6 a §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen vaaditaan kirjallisesti julkisyhteisön (*poist.*) tähän tehtävään määräämältä toimielimeltä tai virkamieheltä.

(1 mom. kuten HE)

Rautatieviraston palveluksessa olevat junaliikenteen tarkastusmaksujen perintää hoitavissa tehtävissä olevat virkamiehet siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan viranhaltijoiksi aikaisempaa vastaavaan tehtävään, jos he eivät ole vastustaneet siirtoa viimeistään *yhtä* kuukautta ennen siirtymistä. Heidän virkansa Rautatieviras-

tossa lakkaavat tämän lain tullessa voimaan. (3 ja 4 mom. kuten HE)
Virkojen lakatessa niihin perustuneet virkasuh-
teet päättyvät ilman irtisanomista.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Martti Korhonen /vas	Markku Pakkanen /kesk
vpj.	Saara Karhu /sd	Lyly Rajala /kok
jäs.	Mikko Alatalo /kesk	Tero Rönni /sd
	Marko Asell /sd	Pertti Salovaara /kesk
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Janne Seurujärvi /kesk
	Leena Harkimo /kok	Johanna Sumuvuori /vihr
	Mats Nylund /r	Ilkka Viljanen /kok
	Reijo Paajanen /kok	Anne-Mari Virolainen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.